

Общата селскостопанска политика, осигуряването на достъпна, безопасна и висококачествена храна на гражданите на ЕС и влиянието на продоволствената криза

Общата селскостопанска политика (ОСП) подкрепя земеделските производители в ролята им на доставчици на висококачествена и достъпна храна за гражданите на ЕС.

Какво представлява ОСП?

ОСП е набор от закони, приети от ЕС, за да осигурят единна политика за селското стопанство в страните от ЕС. Създаден през 1962 г. от шестте страни основателки на тогавашните Европейски общности, това е **най-старата политика на ЕС**, която все още е в сила.

Целта на тази политика е да се:

- осигурява достъпна, безопасна и висококачествена храна за гражданите на ЕС;
- гарантира справедлив стандарт на живот на земеделските производители;
- опазват природните ресурси и да се зачита околната среда и биоразнообразието.

Това е **динамична политика**, която чрез последователни реформи се адаптира към новите предизвикателства, пред които е изправено европейското селско стопанство.

Сред тези предизвикателства са:

- осигуряване на продоволствена сигурност за всички европейски граждани;
- справяне с колебанията на световния пазар и нестабилността на цените;
- поддържане на процъфтяващи селски райони в ЕС;
- използване на природните ресурси по-устойчиво;
- допринасяйки за смекчаване на изменението на климата.

Около една трета от бюджета на ЕС е предназначена за подпомагане на фермерите и селските райони чрез ОСП – което се равнява на около 33 цента на ден на гражданин на ЕС.

Хората в Европа и извън нея от поколения се радват на голямо разнообразие от висококачествена храна. Това не се случи случайно.

Това беше **общата селскостопанска политика на ЕС**, която за първи път въведе правила за държавите-членки, които ще подкрепят земеделския сектор след години на опустошителни войни и глад.

Политиката, известна като ОСП, се развива в продължение на десетилетия, за да отговори на променящия се пазар, потребителските изисквания и фактори като изменението на климата и необходимостта от устойчиво развитие.

Шест десетилетия след стартирането си през 1962 г., ОСП днес подкрепя отворен единен пазар за селскостопански хранителни продукти на ЕС, като осигурява достъпни цени, поддържа едни от най-високите стандарти за безопасност и опазване на околната среда в света и поддържа жизнеността на селските общности.

Споразумението от 1962 г

В първите дни на 1962 г., след 140 часа дискусии, министрите на шестте страни основателки на Европейските общности сключиха споразумение, което дава правна сила на първата обща селскостопанска политика в Европа.

Първоначалните цели на политиката са включени в Договора от Рим и **остават в основата на ОСП днес:**

- повишаване на производителността и стабилизиране на пазарите;
- осигуряване на наличност на храна на разумни цени;
- осигуряване на справедлив жизнен стандарт на фермерите.

Общата селскостопанска политика днес въпреки кризата с COVID-19 и войната в Украйна означава сигурно снабдяване с безопасна храна, дори и във времена на кризи.

Стабилната наличност на храна в продължение на много години е позволила на хората да приемат осигуряването на храна за даденост.

И все пак кризата с COVID-19 и войната в Украйна отново направи **сигурността на хранителните доставки** истинска загриженост. Когато пандемията удари страните от ЕС,

рафтовете на много супермаркети бяха почти изпразнени поради опасения, че забавянето на икономиката може да доведе до сериозен недостиг на храна.

Руската военна агресия срещу Украйна отново подложи на изпитание способността на ЕС да осигурява храна за своите граждани. Агресията на Русия влоши **глобалната хранителна криза**, която изложи милиони хора на риск от глад, тъй като **Инвазията в Украйна** дойде в момент, в който храните достигнаха най-високите си цени за последните години и по този начин заплаши бедните страни с недостиг на основни храни.

Милиони хора в Европа, Азия и Африка разчитат на "житницата на света" - обширни райони с плодородна почва в Черноморския регион, пише AP. Но днес украинските фермери пренебрегват нивите под обсадата на руските танкове и ракети. Блокирани са и пристанища, които изнасят основни хранителни продукти по целия свят, допълва още агенцията.

Русия и Украйна заедно държат около **1/3 от световния износ на пшеница и ечемик**. Украйна е голям производител на царевица и водещ износител на слънчогледово олио. Заедно с Русия двете страни държат дял от 75% от общия износ на слънчогледово олио. Пшеницата, царевицата, олиото, брашното са от ключово значение за стабилността на хранителните вериги, особено за бедните държави, коментират анализатори пред AP.

В Европа опасенията са насочени към поскъпващите храни за животните - около 60% от царевицата и около половината от други компоненти за производството на фураж се внасят от Украйна.

Русия е не само водещ доставчик на природен газ за Европа, но и най-голям доставчик на торове, пшеница и други хранителни продукти.

Но пандемията COVID-19 и войната в Украйна не означава, че европейците се лишават от храна. По-скоро европейските производители на храни са принудени да реагират в кратък срок, като заменят слънчогледовото масло в рецептите с алтернативи на базата на соя или рапица.

Мерките, предприети от ЕС и държавите-членки в рамките на съществуващите разпоредби на ОСП, а също и в транспортния сектор, бяха от ключово значение за осигуряване на **непрекъснатост на производството и разпространението на храни**. Правилата, позволяващи на сезонните работници да преминават границите, бяха опростени, което позволи техният основен принос към селското стопанство на ЕС да продължи без прекъсване.

В допълнение, по-голямата гъвкавост на правилата на ОСП означава, че земеделските производители и бенефициентите за развитие на селските райони, които са изправени пред проблеми с паричните потоци, получават аванси, увеличена държавна помощ и заеми и гаранции при изгодни условия. По изключение бяха предоставени и неизползвани средства по програмите за развитие на селските райони за временно облекчение на особено засегнатите.

Освен това, за да се справи с евентуални кризи, ЕС прие **план за действие при извънредни ситуации**, за да гарантира доставките на храни и продоволствената сигурност. В случай на криза се въвежда механизъм за координация, чрез който Европейската комисия, държавите-членки и други участници като производителите на храни могат да гарантират, че доставките на храни остават сигурни.

Благодарение на ОСП няма **риск от недостиг на храни в ЕС**. Планът на ЕС за действие при извънредни ситуации и солидната структура за подкрепа, гарантирана от ОСП, са инструментите на ЕС, за да устои на последствията от войната в сектора на хранително-вкусовата промишленост. ЕС работи с международните си партньори, за да осигури непрекъснатата свободна търговия със селскостопански хранителни продукти и наличност на храни в страните, които са най-засегнати от хранителната криза.

Подпомагане на сектора и неговия растеж

Земеделският сектор е изправен пред някои уникални предизвикателства. Той е силно зависим от времето и климата, а производството изисква време и планиране, което води до разминаване между потребителското търсене и предлагането. Непредвидимите модели на търсене причиняват постоянна нестабилност на пазара, което води до нестабилни цени. Тези фактори влияят на приходите на фермерите, които са с около 40% по-ниски, отколкото в други сектори.

Обществената подкрепа за фермерите е необходима за **осигуряване на качествена и достъпна храна**. Чрез директните плащания ОСП гарантира, че земеделските стопани могат да разчитат на по-стабилни доходи, издържайки на въздействието на колебанията в цените и търсенето. От началото на 2000-те фермерите получават плащания основно според площта, която обработват, а не според продукцията.

Чрез ОСП ЕС подкрепя и развитието на земеделския сектор. Тъй като възрастните фермери се пенсионираат, все по-малко млади хора избират да започнат кариера в земеделието. Само

11% от мениджърите на ферми в ЕС са под 40 години (2016 г.). Предизвикателство е да се привлече нова кръв в сектора.

След реформите през 2013 г. ОСП включва мерки за **насърчаване на по-младите поколения** да навлязат в хранително-вкусовия сектор и да участват в развитието на селските райони.

Подкрепата може да бъде под формата на директни безвъзмездни средства или заеми, които могат да се използват за финансиране на стартиращи фирми и стартиране на проекти за развитие. Икономическата подкрепа за млади и нови фермери е предназначена да допълва мерките, предприети за процъфтяване на селските райони: заедно те имат потенциала да създадат благотворен кръг и да убедят новите поколения да се установят и да правят бизнес в провинцията на Европа.

Как се подпомагат селските райони на Европа за да им се осигурят условия за техния поминък?

Паралелно с разширяването на ЕС на изток в началото на 2000 г. беше въведен нов „стълб“ на ОСП, който ще допринесе за поминъка на общностите в селските и планинските райони.

Наред с други ползи, финансирането за развитие на селските райони осигурява подкрепа за земеделие в необлагодетелствани райони, като помага да се гарантира, че тези райони остават населени. Той също така допринася за **превръщането на отдалечените и планинските райони в по-приятни за живеене** чрез предоставяне на подкрепа за инфраструктура и услуги, като здравеопазване, грижи за деца и ширококолов достъп.

Ключов метод за постигане на тези цели е LEADER. С този метод хората в общността са ангажирани в проектирането и предоставянето на стратегии, във вземането на решения и в разпределението на ресурсите за развитието на техните селски райони.

„Местните групи за действие“ са носителят на този новаторски метод. Чрез тях хората и местните организации насочват енергията и ресурсите си към развитието на своята територия и общност, позволявайки подход отдолу нагоре към използването на средствата, управляван от общността.

Създаване на отворен пазар за хранителни продукти

Създаването и регулирането на общия пазар е поставен в центъра на ОСП от самото ѝ създаване. От самото начало за всеки селскостопански продукт бяха определени пазарни правила, основани на ценови гаранции и държавна намеса.

С развитието на ОСП беше създаден **единен общ пазар** за всички продукти, където вече не се прилагаха интервенция и ценова подкрепа.

Днес единният пазар предлага на европейските фермери достъп до 447 милиона клиенти в 27 страни, което им позволява да разпространяват продукцията си извън националните граници. Ето как гръцките маслини и зехтинът могат да бъдат намерени на рафтовете на супермаркетите в Швеция или ирландски фермер може да продаде месото си в Италия.

Фермерите от ЕС изнасят и за страни извън ЕС. На глобално ниво селскостопанските хранителни продукти на ЕС се продават и консумират от милиони хора по целия свят, което прави ЕС най-големият световен износител на храни. Но ЕС предлага пазар и на вносителите извън ЕС. При пазарно ориентиран подход, при който търговските бариери и данъците върху вноса са характерни за миналото, днес ЕС е третият по големина вносител на храни в света.

Как се защитава европейското ноу-хау?

ЕС е основен износител на селскостопански хранителни продукти в резултат на разнообразното и богато предлагане на местни и регионални висококачествени храни, резултат от дългогодишни традиции и ноу-хау в селското стопанство.

Географските означения на ЕС (ЗНП, ЗГУ и ГУ) признават правата на интелектуална собственост за определени продукти, като ги защитават от имитации и злоупотреба. Те са полезен маркетингов инструмент и също така помагат на потребителите да разпознаят качествените продукти.

Около 3500 вина, спиртни напитки и храни, вариращи от маслини до шунка и сирене, днес са защитени от законодателството на ЕС, защитени от незаконни практики в ЕС и по света.

В ЕС има около **3400 признати организации на производители**, половината от които работят в сектора на производството на плодове и зеленчуци

Освен етикетите за качество, ОСП спомага за **укрепване на ролята на земеделските производители във веригата на доставки** чрез подкрепа за организациите на производителите.

На пазар, характеризиращ се с голям брой малки ферми и по-малко групи търговци на дребно, фермерите често са изправени пред дисбаланс на силите при преговорите за цените. За да помогне на по-малките ферми да увеличат силата си за преговори, когато защитават интересите си в рамките на веригата за доставки, ОСП подкрепя членството на фермите в **организации на производители** и асоциации на организации на производители.

Под формата на кооперации или други подобни групи, организациите на производители помагат на фермерите да увеличат своите възможности, като предоставят помощ по маркетингови и технически въпроси. Много такива организации играят ключова роля в популяризирането на географските означения в своята общност и извън нея.

Зелено и цифрово бъдеще

Опазването на околната среда и опазването на ресурсите на Земята са от съществено значение за производството на храна и качеството на живот.

Подпомагането на земеделските стопани чрез директни плащания гарантира **стабилност на доходите** и също така възнаграждава **екологосъобразното земеделие** и обществените услуги, които обикновено не се заплащат от пазарите, като грижа за селските райони, опазване на ландшафта, защита на биоразнообразието и помощ за смекчаване на въздействията на изменението на климата.

Новата ОСП, която се прилага от януари 2023 г., засилва тези усилия и включва увеличаване на приноса на селското стопанство на ЕС за околната среда и климата. **Новите схеми за околната среда и климата** – така наречените „екосхеми“ – ще бъдат финансирани с 25% от разпределението на всяка държава-членка за директни плащания.

Зелените практики, които фермерите могат да приемат, в зависимост от тяхната държава-членка, включват например опазване на почвата, опазване на биологичното разнообразие, въглеродно земеделие и управление на хранителни вещества.

Цифровизацията, технологичните иновации и научните изследвания също могат да помогнат да **се отговори на предизвикателствата**, пред които са изправени фермерите по въпроси като устойчивост на храните, сигурност на храненето, хуманно отношение към животните, енергийна ефективност и много други. ОСП подкрепя модернизацията на земеделските техники, за да направи сектора по-ефективен, по-конкурентоспособен и по-щадящ околната среда.

Примерите за иновативно земеделие включват прецизно и интелигентно земеделие, устойчиви напоителни системи и инструменти за ранно откриване на вредители.

Бъдеща перспектива

Повече от шестдесет години общата селскостопанска политика на ЕС помага на Европа да гарантира, че европейците имат безопасна храна за ядене. Той изпълни ролята си на **партньорство между селското стопанство и обществото**, както и между Европа и нейните фермери.

Постепенно най-интегрираната политика на ЕС се измести към модел, поддържащ пазар без бариери за продукти на ЕС, характеризиращ се с **общии стандарти и високо качество**. Той показва, че може да върви в крак с времето и да се адаптира според нуждите.

Годината 2023 бележи още един крайъгълен камък в еволюцията на ОСП с прилагането на реформираната политика. ОСП бележи допълнителен напредък в дългата си история, като подкрепя постигането на целите на Европейския зелен пакт:

- **по-високи амбиции за екологосъобразност:** плановете по ОСП ще бъдат в съответствие със законодателството в областта на околната среда и климата. В своя стратегически план по ОСП всяка държава от ЕС ще бъде задължена да прояви по-голяма амбиция по отношение на действията в областта на околната среда и климата в сравнение с предходния програмен период (без „отстъпление“) и от нея ще се изисква да актуализира плана при изменение на законодателството в областта на климата и околната среда;
- **принос към целите на Зеления пакт:** националните стратегически планове по ОСП ще допринесат за постигането на целите на Зеления пакт (в [препоръките за ОСП](#) се определя как се очаква да бъде направен този принос);
- **по-голяма обвързаност с условия:** плащанията на бенефициерите по ОСП ще бъдат обвързани с по-строг набор от задължителни изисквания. Например, във всяко стопанство най-малко 3 % от обработваемата земя ще бъде предназначена за елементи, свързани с биологичното разнообразие и непроизводствените дейности, с възможност за получаване на подпомагане чрез екосхеми, за да се достигне равнище от 7 %. Влажните зони и торфищата също ще бъдат защитени.
- **екосхеми:** най-малко 25 % от бюджета за директни плащания ще бъдат разпределени за екосхеми, като се предоставят по-силни стимули за благоприятни за климата и

околната среда селскостопански практики и подходи (като биологично земеделие, агроекология, улавяне на въглероден диоксид и др.), както и за подобряване на хуманното отношение към животните;

- **развитие на селските райони:** най-малко 35 % от средствата ще бъдат разпределени за мерки в подкрепа на климата, биологичното разнообразие, околната среда и хуманното отношение към животните;
- **оперативни програми:** в сектора на плодовете и зеленчуците оперативните програми ще разпределят най-малко 15 % от своите разходи за околната среда (в сравнение с 10 % през текущия програмен период);
- **климат и биологично разнообразие:** 40 % от бюджета на ОСП ще трябва да бъдат свързани с климата и решително да подкрепят общия ангажимент за заделяне на 10 % от бюджета на ЕС за цели в областта на биологичното разнообразие до края на периода на многогодишната финансова рамка (МФР) на ЕС.

По-справедлива ОСП

Новата ОСП насочва подкрепата към онези, които най-много се нуждаят от нея:

- **преразпределение на подпомагането на доходите:** държавите от ЕС ще трябва да отделят най-малко 10 % от директните си плащания за преразпределителния инструмент за подпомагане на доходите, за да отговорят по-добре на нуждите от доходи на по-малките и средните земеделски стопанства;
- **активни земеделски стопани:** новото законодателство съдържа задължително, но гъвкаво определение за активен земеделски стопанин, което трябва да бъде установено от държавите от ЕС, включително равнището на предприетите дейности. Само активни земеделски стопани могат да получават определено подпомагане от ЕС;
- **предварителни условия в социалната сфера:** плащанията по ОСП ще бъдат свързани със спазването на определени трудови стандарти на ЕС и бенефициерите ще бъдат стимулирани да подобряват условията на труд в земеделските стопанства;
- **сближаване на плащанията:** в новата ОСП равнищата на подпомагане на доходите ще се сближат в по-голяма степен както в отделните държави от ЕС, така и между държавите от Съюза;
- **подкрепа за младите земеделски стопани:** държавите от ЕС ще трябва да разпределят най-малко 3 % от своя бюджет за директни плащания за млади

земеделски стопани под формата на подпомагане на доходите или на инвестиции или помощ за започване на дейност за млади земеделски стопани;

- **подобряване на баланса между половете:** равенството между половете и увеличаването на участието на жените в селското стопанство за първи път са част от целите на стратегическите планове по ОСП. Държавите от ЕС трябва да оценят тези проблеми и да се справят с установените предизвикателства.

Подобряване на конкурентоспособността

Новата ОСП ще укрепи позицията на земеделските стопани във веригата на доставки и ще повиши конкурентоспособността на хранително-вкусовия сектор:

- **по-силна преговорна позиция:** чрез новите правила ще се засили сътрудничеството между производителите, като се насърчат земеделските стопани да работят заедно и им се даде възможност да създадат уравнивяваща мощ на пазара;
- **пазарна ориентация:** новата ОСП запазва цялостната пазарна ориентация от предишните реформи, като насърчава земеделските стопанства в ЕС да приведат предлагането в съответствие с търсенето в Европа и извън нея;
- **резерв за кризи:** за да се справи с бъдещи кризи, реформираната ОСП включва нов финансов резерв в размер на най-малко 450 милиона евро годишно;
- **подпомагане в лозаро-винарския сектор:** договорени са специфични правила за подобряване на подкрепата за лозаро-винарския сектор.

Как се осигурява хранителната сигурност на населението и достъпността до хранителните продукти?

Неоправданото нахлуване на Русия в Украйна влоши допълнително глобалната хранителна криза.

Продоволствената сигурност е основното глобално предизвикателство. Днешната световна хранителна криза се изостря от войната на Русия срещу Украйна. Гладът се задава в много части на света и сега е моментът всички ние да превърнем политическите си ангажименти в конкретни действия.

В тази критична ситуация е важно да се определи как държавите от ЕС координират своите действия, за да помогнат на хората да се справят с растящите цени и да осигурят помощ на най-бедните в света.

1. ЕС и неговите държави-членки застават **обединени срещу военната агресия на Русия** в Украйна и са силно ангажирани да се справят с глобалната хранителна криза.
2. **Подпомага се Украйна да изнася продукцията си от селскостопански храни**, която беше сериозно компрометирана от руската инвазия.

Украйна е ключов производител и износител на основни хранителни продукти, като пшеница и царевица. Около **90% от нейния износ на пшеница отиде в Африка и Азия** между 2016 г. и 2021 г., подкрепяйки продоволствената сигурност в някои от най-необлагодетелстваните региони на света.

С руската блокада на пристанищата на Украйна от началото на войната, около 20 милиона тона зърно бяха блокирани в силози за съхранение на бреговете на Черно море.

През май 2022 г. Европейската комисия представи план за действие за създаване на **линии за солидарност между ЕС и Украйна**. Целта беше да се разработят алтернативни сухопътни маршрути, за да се помогне на Украйна да изнася своите селскостопански продукти, чрез:

- предоставяне на товарен подвижен състав, плавателни съдове и камиони
- по-ефективно използване на съществуващия капацитет на транспортните мрежи и терминалите за претоварване
- опростяване и ускоряване на митническите операции и други проверки
- позволяващи складирането на стоки на територията на ЕС

От началото на дейността през май 2022 г. **около 29 милиона тона украинско зърно**, маслодайни семена и други продукти са били изнесени през солидарните алеи.

През юли 2022 г. Русия се съгласи да спре блокадата на украинските черноморски пристанища, благодарение на намесата на генералния секретар на ООН Антониу Гутереш в това, което е известно като Черноморската **инициатива за зърно**.

Оттогава доставките на зърно през Черно море са възобновени – към март 2023 г. **над 23 милиона тона селскостопански стоки** са били изпратени от Украйна.

Над 65% от пшеницата, транспортирана чрез инициативата, достигна до развиващите се страни.

В края на ноември 2022 г. Украйна стартира инициативата „Зърно от Украйна“, която също допринася за глобалната продоволствена сигурност. Инициативата позволява на субектите, участващи в проекта, да купуват селскостопански продукти от украински производители и да ги прехвърлят в страни, където населението е на ръба на глада.

Координираната работа на държавите от ЕС за справяне с глобалната хранителна криза е съсредоточена върху четири направления на действие, следвайки заключенията на Съвета, договорени през юни 2022 г.:

- солидарност
- устойчиво производство
- търговия
- многостранност

Солидарност

Страните от ЕС предоставят **спешна помощ** на най-нуждаещите се по целия свят.

ЕС и неговите държави-членки са най-големият доставчик на помощ за развитие в световен мащаб. ЕС полага значителни усилия, за да съобрази своята подкрепа с нарастващите и неотложни нужди. През юни 2022 г. страните от ЕС подкрепиха **ангажимент от 8 милиарда евро** за периода 2020-2024 г. за продоволствена сигурност.

През 2022 г. **хуманитарното финансиране на ЕС нарасна с 32%** в сравнение с 2021 г., достигайки 770 милиона евро досега. Тези средства ще бъдат използвани за осигуряване на достъп до храна за най-уязвимите и за подпомагане на местното производство на храни чрез парична помощ и други средства. ЕС и неговите държави-членки също са основни донори на Световната програма за прехрана на ООН.

Хронология на събитията

Санкции: Съветът приема дерогация за борба с глобалната продоволствена несигурност - 12.11.2022 г.

Съветът прави преглед на ситуацията на селскостопанския пазар - 12.05.2022 г.

Министрите обсъждат как да засилят линиите на солидарност в ЕС - 21.11.2022 г.

Министрите от ЕС обсъждат торовете и продоволствената сигурност - 17.11.2022 г.

Черноморската зърнена инициатива се разширява

В допълнение, 225 милиона евро са предоставени от механизма за храна и устойчивост на партньори от южното съседство в региона на Близкия изток и Северна Африка.

Страните от ЕС също имат значителен принос за глобалната продоволствена сигурност, като изнасят голяма част от своята селскостопанска продукция за развиващите се страни. **Над половината от износа на пшеница от ЕС отива в Африка (Алжир, Мароко, Египет, Нигерия) и Азия (Пакистан).**

Устойчиво производство

Задоволяването на глобалните хранителни нужди не трябва да става за сметка на околната среда и трябва да следва модел на **устойчива хранителна система** .

През юни 2022 г. лидерите на ЕС се споразумяха да:

- се помогне на развиващите се страни да пренасочат своите вериги за доставки, когато е необходимо
- се ускори работата по инициативите на ЕС, насочени към подпомагане на устойчивия капацитет на Африка за производство на селскостопански храни
- се подпомогне развитието на капацитет за производство на суровини в развиващите се страни, по-специално на устойчиви торове

Работата за устойчиви хранителни системи в световен мащаб ще има положително въздействие върху устойчивостта **на страните в лицето на кризи** като настоящата.

Търговия

Страните от ЕС работят със своите международни партньори за насърчаване на **отворена и предвидима търговска среда** за селскостопански стоки.

По време на специалната среща на Европейския съвет през май 2022 г. лидерите на ЕС потвърдиха ангажимента си да запазят световната търговия с хранителни стоки **без неоправдани търговски бариери** .

Въпреки неверните твърдения, разпространявани от руската пропаганда, санкциите на ЕС срещу Русия не засягат секторите на селското стопанство и храните. Те не забраняват вноса и транспортирането на руски селскостопански стоки, нито заплащането за такъв износ.

Мултилатерализъм

Ефективната международна координация е от ключово значение за осигуряване на цялостен глобален отговор на световната криза.

Страните от ЕС си сътрудничат с международните си партньори, за да осигурят глобален отговор на продоволствената криза, включително чрез инициативи като **глобалния алианс на Г-7 за продоволствена сигурност (GAFS)** и международната мисия за устойчивост на храните и селското стопанство (**FARM**).

Тези инициативи се допълват и се фокусират върху три области на действие:

- краткосрочни действия за **солидарност** за увеличаване на глобалните доставки на храни и осигуряване на достъп за уязвимите страни
- **свързани с търговията действия** за гарантиране на ефективното функциониране на световните пазари
- действия за засилване на дългосрочните отговорни инвестиции за създаване на **устойчиво и устойчиво производство на храни** в уязвими държави

Освен това ЕС координира тясно своя отговор с **Африканския съюз**, за да гарантира, че действията и инициативите са ефективно интегрирани в по-широкото стратегическо партньорство между ЕС и АС.

През септември 2022 г. председателят на Европейския съвет Шарл Мишел съпредседателства **среща на високо равнище относно глобалната продоволствена сигурност** в рамките на седмицата на Общото събрание на ООН. Заедно с останалите лидери те издадоха кратка декларация, в която се ангажираха да засилят международното сътрудничество и инициативите за партньорство.

Подпомагане на производството на селскостопански храни в ЕС

Общата селскостопанска политика (ОСП) на ЕС осигури достатъчно храна за европейците през поколенията и по време на различни кризи през последните 60 години.

Благодарение на тази обща политика **днес гражданите на ЕС не са изложени на риск от недостиг на храна**.

Страните от ЕС подкрепят фермерите от ЕС, за да осигурят непрекъснатост на производството. **500 милиона евро** ще бъдат отпуснати на земеделските стопани, които са най-засегнати от по-високите производствени разходи.

ЕС предоставя на фермерите:

- авансови плащания за справяне с предизвикателствата на паричния поток
- временни дерогации по някои изисквания на ОСП, като например земя под угар
- кризисна рамка за предоставяне на допълнителна подкрепа

Освен това **на национално ниво** държавите-членки на ЕС могат:

- намаляване на ставките на ДДС
- насърчи търговците на дребно да поддържат ниски цени
- използване на специални фондове на ЕС за подпомагане на най-нуждаещите се.

Какво причинява хранителната криза?

Как руската инвазия в Украйна допълнително влоши световната хранителна криза

Продоволствената несигурност нарасна в световен мащаб от 2016 г. насам. В контекста на покачващите се световни цени на суровините през миналата и тази година **войната на Русия срещу Украйна** и използването на храната като оръжие за война оказаха силно въздействие върху пазарите на храни.

Русия, като въоръжава храните във войната си срещу Украйна, е единствената отговорна за глобалната криза на хранителната сигурност, която провокира.

Заклучения на Европейския съвет, 23 юни 2022 г

Военната агресия на Русия причини и двете:

- **недостиг на храна;**
- **високите за всички времена увеличения на цените на храните и торовете.**

Цените на селскостопанските стоки в световен мащаб непрекъснато се повишават от средата на 2020 г. на фона на разрушителното въздействие на пандемията от COVID-19, рязко нарастващите цени на торовете и енергията и глобалното влошаване на макроикономическите условия.

Военната агресия на Русия срещу Украйна влоши пазарната ситуация, тласкайки още повече цените на суровините и **намалявайки наличността на храна** в световен мащаб.

Действията на Русия, които предизвикаха внезапен спад в износа и производството на храни от Украйна и имаха разрушителен ефект върху пазарите, включват:

- блокада на черноморските пристанища на Украйна
- атаки срещу хранително-вкусовата и експортната инфраструктура на Украйна
- бомбардировки и окупация на обработваемата земя на Украйна
- съзнателно намаляване на собствения износ на храни и торове

През март 2022 г. Русия обяви временна забрана за износ на зърно и торове, което доведе до дестабилизация на пазара. Русия е основен производител и износител на **торове**, като азотни торове, които са от ключово значение за осигуряване на производството на селскостопански храни.

+60% увеличение на световните цени на храните през март 2022 г. (в сравнение с март 2020 г.)

Според Организацията на обединените нации по прехрана и земеделие цените на храните са достигнали своя връх през март 2022 г. – с увеличение **от над 60%** в сравнение с 2020 г. Въпреки скорошните понижения, отчасти поради рестартирането на износа на храни от Украйна, цените на храните остават над предвоенни цени.

ЕС никога не е възпрепятствал износа от Русия на хранителни доставки, торове и други селскостопански продукти. Такива продукти не подлежат на санкции от ЕС.

Защо културите в Украйна са ключови за глобалната продоволствена сигурност?

Украйна, смятана за житницата на Европа, е **водещ световен производител и износител на селскостопански хранителни продукти**. Тя е петият по големина износител на пшеница в света и четвъртият на царевица.

Заедно с Русия, друг голям износител, Украйна покрива около 30% от световните доставки на царевица и пшеница и **повече от половината от световните доставки на слънчогледово масло**.

Африка и Азия са основните реципиенти на украинската селскостопанска продукция. Между 2016 г. и 2021 г. повече от половината (58%) от целия износ на пшеница е отишъл в Азия и 34% в Африка. Украйна играе ключова роля в гарантирането на продоволствената сигурност в някои от най-бедните страни в света.

Атаките на Русия срещу транспортната инфраструктура на Украйна и де факто **блокадата на нейните черноморски пристанища**, откъдето обикновено се изнасят 90% от селскостопанските продукти на Украйна, доведоха до драстичен спад на износа.

Щетите на украинските посеви, хранителните складове и селскостопанските машини, причинени от руските сили, силно засегнаха производствения и експортния капацитет на Украйна.

Въпреки повторното отваряне на черноморските пристанища изоставането на износа остава значително.

Кой е най-засегнат от продоволствената несигурност и по-високите цени?

Недостигът на храна е нарастващо безпокойство за милиони хора, особено в Африка и Азия и особено в онези страни, които вече са засегнати от глад, като Сомалия, Йемен и Афганистан.

Високите цени на храните влияят върху способността на хората да купуват храна и създават допълнителен натиск върху **домакинствата с ниски доходи**, включително в ЕС.

Въздействието на кризата вероятно ще продължи в **дългосрочен план**, особено в **развиващите се страни**.

Според Световната продоволствена програма на ООН **205 милиона души** в света се нуждаят от спешна хранителна помощ, в сравнение с 193 милиона през 2021 г., което е **два пъти повече от 2016 г.** (Глобален доклад за хранителните кризи, септември 2022 г.).

205 милиона са хората, нуждаещи се от спешна хранителна помощ в световен мащаб през 2022 г.

Децата в развиващите се страни са особено изложени на висок риск поради повишените нива на остро недохранване в резултат на недостига на храна и по-високите цени.

Няма недостиг на храни в ЕС

Страните от ЕС **не са изложени на риск от недостиг на храна.**

ЕС е водещ производител на селскостопански хранителни продукти – той беше най-големият търговец в света през 2021 г. – и въпреки че войната на Русия в Украйна и изменението на климата оказват влияние върху производството, хранителната система на ЕС остава стабилна и надеждна.

Инфлацията и по-високите цени на храните обаче удрят гражданите в страните от ЕС. **Достъпността** е основна грижа за лидерите на ЕС, особено по отношение на групите с ниски доходи и уязвимите групи, които са най-засегнати.

Според Евростат цените на храните в ЕС са били с почти 9% по-високи през юли 2022 г. , отколкото през същия месец на 2021 г.

Какво правят страните от ЕС, за да смекчат въздействието на войната на Русия

Трагедията, разиграваща се в Украйна, оказва влияние по целия свят, тъй като непровокираната и неоправдана инвазия на Русия засилва глобалната хранителна криза. Страните от ЕС действат заедно, за да помогнат на хората, изправени пред рязко покачващите се цени на храните, и да донесат известно облекчение на най-бедните в света.

Спомените от пролетта на 2022 г. ще останат горчиви за фермерите от Запорожка област в Украйна. Плодородните полета се превърнаха в театър на военни действия и на много места трактори, селскостопански машини и хамбари бяха повредени или унищожени.

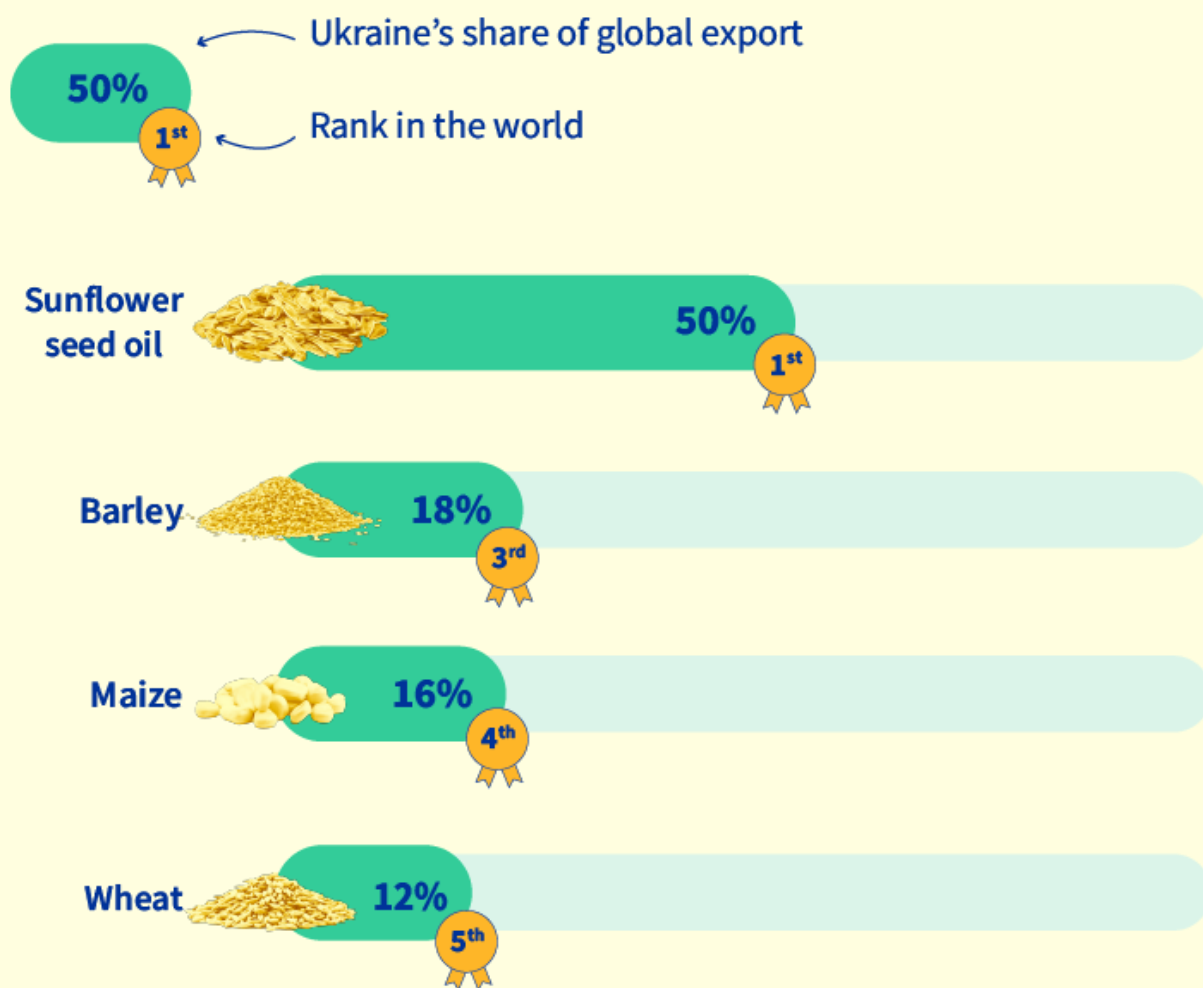
И регионът не беше сам – хиляди фермери в цяла Украйна бяха изправени пред подобни атаки през следващите няколко месеца, като агресията на Русия сериозно наруши растежа, прибирането на реколтата и износа на зърно.

През първите шест месеца на 2021 г., Украйна е изнесла над 4 милиона тона пшеница. През 2022 г. цифрите бяха съвсем различни. Докато през януари и февруари износът беше по-висок от година по-рано, след инвазията на Русия той спря почти напълно.

Производството падна катастрофално. През 2021 г. украинските фермери са засяли 17 милиона хектара пролетни култури. Това е площ с размерите на Австрия и Чехия взети заедно. През 2022 г., след инвазията, те не успяха да засадят близо една четвърт от използваната преди това земя. Площ с размерите на Белгия, остана незасадена.

Украйна играе огромна роля в осигуряването на храна за света. Това е голяма страна с плодородна почва, много дъждове, дълги горещи лета и достатъчно земеделска работна ръка – всичко това заедно я прави един от най-големите производители на култури в света.

Преди войната половината от слънчогледовото масло в света идваше от Украйна, както и почти една пета от световния ечемик, една шеста от царевицата и една осма от пшеницата.

Този износ – особено на пшеница – е от решаващо значение за някои азиатски и африкански страни, които са зависими от украинското зърно.

Глобалното производство на пшеница беше подложено на стрес поради лошите реколти и ако украинското зърно не можеше да премине, ситуацията щеше да бъде неизмеримо по-лоша.

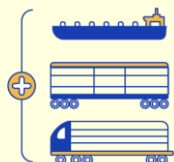
Ето защо държавите от ЕС, заедно с техните партньори в международната общност, предприеха действия, за да се опитат да предотвратят по-нататъшно бедствие.

През април 2022 г. силозите за съхранение на Черноморието се пукаха по шевове. Русия блокира пристанищата на Украйна от началото на войната и около 20 милиона тона зърно бяха блокирани там.

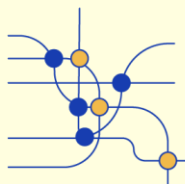
Часовникът тиктакаше. Силозите трябваше да бъдат изпразнени преди лятото, иначе следващата реколта щеше да бъде пропиляна. Ето защо първият приоритет за страните от ЕС беше да помогнат на Украйна да започне отново да изнася.

Ето защо държавите от ЕС, заедно с техните партньори в международната общност, предприеха действия, за да се опитат да предотвратят по-нататъшно бедствие.

И така, през май 2022 г. ЕС пусна „ленти за солидарност“ в опит да накара транспортирането на храна по суша да компенсира загубата на морски пътища.

Предоставяне на влакове, плавателни съдове и камиони

По-добри транспортни връзки

По-бързи митнически операции

Съхранение на територията на ЕС

Първият износ през платната за солидарност стигна до ЕС по-късно същия месец.

ЕС продължи да инвестира за разширяване на капацитета на програмата и повече от 1 милиард евро бяха отпуснати за проекта от европейските институции, Европейската банка за възстановяване и развитие и Световната банка за покриване на периода до края на 2023 г. Докато това се случваше, се работи и за възстановяване на морските пътища. През юли 2022 г. ООН и Türkiye сключиха споразумение за отваряне на безопасен коридор в Черно море. Пристанищата на Черноморск, Одеса и Южни/Пивденный бавно отново започнаха да се оживяват.

Продоволствена сигурност и достъпност – График на срещите на европейските структури

16 декември 2022 г.

Санкции: Съветът приема дерогация за борба с глобалната продоволствена несигурност

С оглед на решителната позиция на ЕС за избягване и борба с продоволствената несигурност по света и за да се избегнат смущения в каналите за плащане за селскостопански продукти, Съветът реши да въведе нова дерогация от санкциите. Това ще позволи размразяването на активи на определени лица, които са имали значителна роля в международната търговия със **селскостопански и хранителни продукти, включително пшеница и торове**, и ще предоставят средства и икономически ресурси на определени лица, преди включването им в списъка.

Нито една от мерките, приети с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи ситуацията в Украйна, не е насочена по никакъв начин към търговията със селскостопански и хранителни продукти, включително пшеница и торове, между трети страни и Русия.

11-12 декември 2022 г.

Съветът прави преглед на ситуацията на селскостопанския пазар

По време на Съвета през декември 2022 г. министрите на земеделието от ЕС направиха равносметка на пазарната ситуация в държавите членки, по-специално в светлината на войната на Русия срещу Украйна, която оказа безпрецедентен натиск и несигурност върху фермерите и световните пазари. Те повториха въздействието на войната върху всички сектори, като производителите са изправени пред значително увеличение на **цените на енергията и горивата**, както и много логистични предизвикателства.

Министрите допълнително подчертаха критичната ситуация по отношение на **достъпността на торовете** и въздействието, което това може да има върху общите перспективи за реколтата през следващата година, като много фермери вероятно ще намалят употребата на торове. Министрите допълнително обмениха мнения относно възможността за използване на земеделския резерв за 2023 г. и подчертаха въздействието на високите цени на храните върху потребителите.

5 декември 2022 г.

Министрите обсъждат как да засилят линиите на солидарност в ЕС

По време на Съвета по транспорт през декември 2022 г. председателството и Комисията информираха министрите за транспортните отношения с Украйна след дискусията в Съвета по транспорт от 5 юни 2022 г. за това как най-добре да се координира отговорът на ЕС на агресивната война на Русия.

Министрите обсъдиха накратко различните допълнителни възможности за премахване на пречките и най-добро изпълнение на ангажиментите за посрещане на предизвикателствата, породени от войната в Украйна, включително чрез **пътищата за солидарност на ЕС** .

21 ноември 2022 г.

Министрите от ЕС обсъждат торовете и продоволствената сигурност

По време на заседанието на Съвета по селско стопанство и рибарство през ноември Комисията представи своето **съобщение относно торовете** , обяснявайки необходимостта да се гарантира наличността и достъпността на торовете като основа за продоволствена сигурност.

Тъй като цените на енергията и торовете се покачват, наш дълг е да направим всичко възможно, за да поддържаме цените на храните в ЕС на разумно ниво. За да се постигне това, е необходимо да се осигури и стабилизира производството на торове в ЕС и да се гарантира достъп на земеделските производители до торове на достъпни цени. Руската агресия застрашава земеделското ни производство. Трябва да действаме и да подобрим нашата стратегическа автономия в сектора, за да осигурим достатъчна реколтата през

17 ноември 2022 г.

Черноморската зърнена инициатива се разширява

Черноморската инициатива за зърно беше удължена автоматично за **още 120 дни** , считано от 19 ноември 2022 г., със същите разпоредби като в предходния период, както е договорено от страните по инициативата.

Приветствам разширяването на Черноморската инициатива за зърно. С 10 милиона тона зърно, които вече са изнесени по тази инициатива от Украйна, това е добра новина за свят, който силно се нуждае от достъп до зърно и торове.

Шарл Мишел, председател на Европейския съвет

Черноморската инициатива за зърно беше стартирана в Истанбул от Руската федерация, Турция, Украйна и Организацията на обединените нации на 22 юли 2022 г. и беше от решаващо значение за износа на селскостопански продукти от Украйна към **нуждаещи се страни** .

17 октомври 2022 г.

Министрите от ЕС обсъждат въздействието на руската инвазия в Украйна върху пазара на селскостопански храни и торове

По време на октомврийския Съвет по земеделие и рибарство министрите обсъдиха ситуацията на селскостопанския пазар след нахлуването на Русия в Украйна. Те подчертаха факта, че фермерите в ЕС продължават да са изправени пред много предизвикателства, включително нарастващите цени на енергията и торовете, неблагоприятните метеорологични условия, инфлацията на цените на храните и въздействието на вноса от Украйна върху техните пазари.

По-специално те се съсредоточиха върху важния въпрос за наличието на **достъпни торове** в селскостопанския сектор. Свързаните проблеми засягат както фермерите, така и производителите на торове и водят до спад в производителността. Министрите призоваха за допълнителни мерки на ЕС, включително разширяване на държавната помощ.

27 септември 2022 г.

По време на Съвета по земеделие и рибарство министрите от ЕС обсъдиха настоящата **ситуация със селскостопанското производство и логистиката в Украйна** , както и прилагането на **линиите за солидарност на ЕС** . За да продължат тясната координация за противодействие на последиците от агресията на Русия срещу Украйна, към

министрите от ЕС се присъедини украинският министър на аграрната политика и храните Микола Солски.

Министрите приветстваха последната актуална информация относно **реколтата и селскостопанските добиви**, включително относително стабилното ниво на производство на зърнени култури. Като цяло министрите приветстваха повторното отваряне на черноморските пристанища, но подчертаха, че настоящата ситуация остава трудна както в Украйна, така и в световен мащаб. Министрите също така обмениха мнения относно положителния резултат от транспортните маршрути, които позволяват доставката на украински култури до **трети страни**, и призоваха за осигуряване на допълнителни инвестиции за платната за солидарност.

20 септември 2022 г.

Лидерите приемат декларация за продоволствена сигурност

На 20 септември 2022 г. председателят на Европейския съвет Мишел съпредседателства **среща на върха за глобалната продоволствена сигурност** в рамките на **седмицата на Общото събрание на ООН**, заедно с държавния секретар на Съединените щати Антони Блинкен, председател на Африканския съюз и президент на Сенегал, Маки Сал и министър-председателят на Испания Педро Санчес.

В края на срещата лидерите излязоха с кратка **декларация**. Те се ангажираха да засилят международното сътрудничество и инициативите за партньорство и също така подчертаха необходимостта от:

- действайте с постоянна спешност и координирано
- отговарят на непосредствени хуманитарни нужди
- изграждане на по-устойчиви селскостопански и хранителни системи

18 юли 2022 г.

Министрите обсъждат ситуацията на селскостопанския пазар

По време на заседанието на Съвета през юли министрите на ЕС обсъдиха икономическото състояние на селскостопанския сектор в светлината на руското нахлуване в Украйна.

Те обмениха мнения относно **перспективите за реколтата** през тази година, като взеха предвид последиците от **екстремната суша** през последните седмици, както и предизвикателствата пред всеки сектор в резултат на руската агресия срещу Украйна.

Министрите също обсъдиха допълнително прилагането на **линиите за солидарност на ЕС** и съответните платформи за намиране на партньори, създадени за подпомагане на транзита на зърно от Украйна.

18 юли 2022 г.

Молдовски селскостопански продукти: Съветът приема временни мерки за либерализация на търговията

Днес Съветът прие регламент за временно либерализиране на търговията със седемте молдовски **селскостопански продукта**, които все още не са напълно либерализирани: домати, чесън, десертно грозде, ябълки, череши, сливи и гроздов сок.

Това означава, че Молдова може поне **да удвои** износа си на тези продукти – за период от една година – за Европейския съюз **без мита**.

26-28 юни 2022 г.

Лидерите на Г-7 осъждат агресивната война на Русия срещу Украйна

Лидерите на Г-7 отново подчертаха своето **осъждане на незаконната и неоправдана агресивна война на Русия срещу Украйна**. Страни от Г-7:

- са помогнали на Украйна с повече от 2,6 милиарда евро **хуманитарна помощ**
- са готови да предоставят или са обещали и са предоставили 28 милиарда евро **бюджетна помощ**
- са силно ангажирани да **подкрепят възстановяването на Украйна** чрез международен план за възстановяване и конференция
- ще продължи да налага тежки и трайни **санкции на Русия**, за да помогне за прекратяването на тази война

Лидерите също така се ангажираха да предприемат незабавни действия за осигуряване на **енергийните доставки и намаляване на скока на цените**, включително проучване на допълнителни мерки като ценови тавани.

Страните от Г-7 ще увеличат глобалната сигурност на храните и храненето чрез **Глобалния алианс за сигурност на храните**.

20 юни 2022 г.

Глобална продоволствена несигурност: Съветът одобрява заключенията относно реакцията на Екип Европа.

Непровокираната и неоправдана агресивна война на Русия срещу Украйна има катастрофални последици за украинския народ, а също и за хората по целия свят. През юни Съветът одобри заключенията относно реакцията на Екип Европа на **глобалната продоволствена несигурност**, драматично влошена от руската война.

В своите заключения Съветът призова за **реакция на Екип Европа** на глобалната продоволствена несигурност, включваща четири направления на действие:

- солидарност чрез спешна помощ и подкрепа за достъпност
- насърчаване на устойчивото производство, устойчивостта и трансформацията на хранителните системи
- улесняване на търговията чрез подпомагане на Украйна да изнася селскостопански продукти
- ефективен многостранен подход

13 юни 2022 г.

Необходима е ефективна международна координация, за да се отговори на хранителната криза, казват министрите на земеделието

На заседанието на Съвета през юни министрите на земеделието от ЕС припомниха, въз основа на заключенията на Европейския съвет от май, значението на ефективните координационни мерки на международно ниво, за да се осигури глобален отговор на предизвикателствата, свързани с продоволствената **сигурност**. Те подчертаха, че способността да се премести складираното зърно извън Украйна преди следващата реколта е необходима както за украинците, така и за облекчаване на международните пазари.

Министрите също така потвърдиха **самодостатъчността на ЕС** за повечето селскостопански стоки благодарение на общата селскостопанска политика (ОСП) и потвърдиха способността на ОСП да допринесе за **глобалната продоволствена сигурност**, както беше подчертано от Европейския съвет.

24 май 2022 г.

Министрите от ЕС приветстват плана за създаване на канали за солидарност, улесняващи износа на храни от Украйна

На заседанието на Съвета през май министрите на земеделието от ЕС приветстваха плана за действие на Комисията за каналите за солидарност между ЕС и Украйна. Целта на този план за действие е да се преодолее блокадата на украинските черноморски пристанища от Русия и да се **гарантира, че Украйна остава напълно интегрирана** в световните селскостопански пазари и продължава да допринася за глобалната продоволствена сигурност.

Министрите също се съгласиха, че благодарение на Общата селскостопанска политика (ОСП) ЕС се самозадоволява с повечето селскостопански стоки и доставките на храни са осигурени. Министрите потвърдиха отново, че ОСП, дори при тези трудни обстоятелства, гарантира продоволствена сигурност за гражданите на ЕС и предоставя подкрепа за доходите на земеделските производители в ЕС. Основното безпокойство остава **достъпността на храната**, особено за домакинствата с ниски доходи, и цената **на суровините** (енергия, торове, храна за животни и др.) за фермерите. Въздействието на тези високи цени върху цялостната продоволствена сигурност също беше източник на безпокойство.

7 април 2022 г.

Министрите на земеделието изразяват пълна подкрепа на Украйна

На заседанието на Съвета през април министрите на земеделието от ЕС поканиха Микола Солски, министър на аграрната политика и храните на Украйна, да представи молбата си за подкрепа за системата за селскостопанско производство на Украйна. Министрите изразиха пълната си подкрепа и **пълна солидарност с Украйна**. Комисията представи отговорите, които в момента са в ход, за да отговори на исканията на Украйна, както по отношение на хранителна помощ, така и по отношение на подкрепа за селскостопанско производство.

Министрите също така проведоха обмен на мнения относно текущата пазарна ситуация за селскостопански и хранителни продукти и ситуацията в селскостопанския сектор на ЕС, със специален акцент върху въздействието на руската инвазия в Украйна. Те потвърдиха волята на селскостопанския сектор на ЕС и ОСП да произвеждат достатъчно, за да **защитят продоволствения суверенитет на ЕС** и да допринесат за **глобалната продоволствена сигурност**.

21 март 2022 г.

Съветът обсъжда ситуацията с храните с украинския министър на земеделието

На 21 март 2022 г. Съветът покани **украинския министър на земеделието** Роман Лещенко да говори чрез видеовръзка относно ситуацията в селското стопанство и преобладаващите нужди в неговата страна, които след това бяха обсъдени от министрите.

Министрите продължиха да обменят мнения относно пазарната ситуация за селскостопански и хранително-вкусови продукти и ситуацията в селскостопанския сектор на ЕС предвид въздействието на руската инвазия в Украйна.

Те обсъдиха мерки, които могат да бъдат предприети не само за продължаване на запазването на доставките на храни в краткосрочен план, но и за подобряване на **продоволствената сигурност и продоволствения суверенитет на ЕС** в средносрочен и дългосрочен план. Дискусията засегна и потенциалното въздействие на кризата върху продоволствената сигурност на страните извън ЕС.

2 март 2022 г.

Министрите на земеделието от ЕС обсъждат ситуацията на пазара на селскостопански храни
Министрите на земеделието проведоха извънредна среща чрез видеоконференция, за да обсъдят риска от **значителен натиск, пред който са изправени секторите на селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост след нахлуването в Украйна**. Целта на срещата беше:

- споделят първоначална информация и прогнози за предлагането и цените
- идентифицирайте проблеми, изискващи особено внимание
- обмислят мерки, които могат да бъдат предприети както вътрешно, така и по отношение на международното сътрудничество

Министрите също изразиха своята **единодушна солидарност с Украйна** и призоваха за мобилизиране на необходимата хранителна и хуманитарна помощ.

Очаквания за продоволствената криза през 2023 г.

В началото на 2023 г. зърното отново напуска украинските пристанища. Цената на тора рязко пада. Бяха мобилизирани милиарди долари помощ. И все пак светът все още е в хватката на най-лошата продоволствена криза в съвременната история. Причината: войната на Русия в Украйна разтърсва глобалните селскостопански системи, които вече се борят с последиците от екстремното време и пандемията, пише CNN Business.

Пазарните условия може да са се подобрили през последните месеци, но експертите не очакват скорошно облекчение. Това означава повече болка за уязвимите общности, които вече се борят с глада. Това също така повишава риска от глад в страни като Сомалия, която се бори с това, което ООН описва като "катастрофална" хранителна криза.

"Всички основни причини за продоволствената криза все още са с нас - конфликти, Covid-19, изменение на климата, високи цени на горивата", казва Кари Фаулър - специален пратеник на САЩ за глобалната продоволствена сигурност, пред CNN.

"Наистина мисля, че трябва да се подготвим за тежка 2023 година", допълва той.

Светът е на прага на най-голямата продоволствена криза от над десетилетие

Според доклад на МВФ

Дейвид Бийзли, ръководител на Световната продоволствена програма на ООН, написа в Twitter, че събирането на елита в Давос идва в "критичен момент". Неговата агенция получи \$14 милиарда през 2022 година, безпрецедентна сума, като над \$7 милиарда от нея доходаха от Съединените американски щати. Това му помогна да достави храна и помощ на около 160 милиона души по света.

Но високите цени на храните означават, че финансирането не може да стигне много далеч, а войната на Русия продължава да генерира глобална нестабилност. Освен това, трябва да се работи повече за увеличаване на доставките на храни в страните с по-големи нужди, категорични са експертите в областта.

Най-високите цени на храните в историята

Преди Русия да нахлуе в Украйна, цената на храните вече беше на най-високото си ниво от десетилетие, поради криза във веригите за доставки и екстремни метеорологични явления, като най-лошата суша от почти век в централна и южна Бразилия.

Рекордните цени на природния газ — ключов принос за производството на азотни торове, също се превърнаха в кошмар за фермерите.

После дойде войната. Украйна обикновено доставя около 45 милиона метрични тона зърно на световния пазар всяка година и е най-големият износител на слънчогледово масло в света. Заедно с Русия тя представляваше около една четвърт от глобалния износ на пшеница през 2019 година.

Кои страни купуваха през лятото най-много украинско зърно?

Преговорите по "зърнената сделка" се подновяват

Тъй като руските войски блокираха пристанищата на страната, обтегнатата продоволствена система беше подложена на нов шок - този път още по-труден за понасяне.

"Продължаващата война в Украйна има това продължаващо отрицателно въздействие върху световните цени на храните и добавя още повече нестабилност", коментира Аби Максман, който е главен изпълнителен директор на Oxfam America.

Индекса на цените на храните, разработен от Организацията за прехрана и земеделие на ООН достигна най-високото си годишно ниво.

Той се повиши с над 14% в сравнение с 2021 година. През 2022-а броят на хората, борещи се с остра продоволствена несигурност нараства главоломно. Това означава, че техният достъп до храна е бил свръх ограничен и е застрашил живота и поминъка им.

И все пак има някои признаци на подобрение. Индексът се понижава девет поредни месеца, като декемврийската му стойност беше под тази отпреди година. Основен фактор за това е рязкото поевтиняване на растителните масла.

Доставките са високи, а търсенето намалява, тъй като икономиката се забавя и страховете от рецесия се засилват. Сделката за рестартиране на износа на храни от Украйна през Черно море ѝ позволи да изпрати повече от 12 милиона метрични тона зърно и други хранителни продукти до началото на декември. А падащата цена на енергията спомогна за намаляване на цената на тора.

"В момента нещата се движат в правилната посока", казва Джонатан Хейнс - старши анализатор в изследователската компания Gro Intelligence. Но опасенията остават, особено като се има предвид, че цените на храните изглежда са се стабилизирани на високите си нива.

Източници на информация:

<https://www.consilium.europa.eu/en/60-years-of-common-agricultural-policy/>

<https://www.consilium.europa.eu/en/policies/cap-introduction/>

<https://www.consilium.europa.eu/en/policies/food-security-and-affordability/timeline-food-security-and-affordability/>

<https://www.consilium.europa.eu/en/policies/food-security-and-affordability/>

<https://www.consilium.europa.eu/en/food-for-the-world-eu-countries-mitigate-impact-russia-war/>

<https://www.investor.bg/a/91-analizi/347361-voynata-v-ukrayna-zaplashva-hranitelnite-verigi-v-evropa-aziya-i-afrika>

https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-2023-27_bg

<https://money.bg/economics/voynata-v-ukrayna-predizvika-istoricheska-hranitelna-kriza-idva-li-krayat.html>

Отговорността за изразените в тази публикация мнения носи единствено Съюз за възстановяване и развитие – Хасково и по никакъв начин не ангажира ЕС или ПРСР.

Проект „Подкрепа на предприемачеството в областта на вътрешната преработка на качествени селскостопански продукти в областите Еврос, Хасково, Смолян и Кърджали“ (QUALFARM), е съфинансиран от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и от национални фондове на страните, участващи в Програмата за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A Гърция-България 2014–2020.

Съдържанието на този материал е изцяло отговорност на Сдружение „Съюз за възстановяване и развитие“ и по никакъв начин не може да се счита, че отразява възгледите на Европейския съюз, участващите страни, Управляващия орган и Съвместния секретариат.